

FITXA IDENTIFICATIVA**Dades de l'Assignatura**

Codi	35215
Nom	Dret penal I
Cicle	Grau
Crèdits ECTS	9.0
Curs acadèmic	2020 - 2021

Titulació/titulacions

Titulació	Centre	Curs	Període
1303 - Grau de Dret	Facultat de Dret	2	Anual
1921 - Programa Doble Titulació ADE-Dret	Dobles Títols Facultat de Dret - Facultat d'Economia	3	Anual
1922 - Programa Doble Titulació Dret- Ciències Polítiques i AA.PP.	Facultat de Dret	3	Anual
1923 - Programa Doble Titulació Derecho- Criminología	Facultat de Dret	2	Anual

Matèries

Titulació	Matèria	Caràcter
1303 - Grau de Dret	13 - Dret Penal	Obligatòria
1921 - Programa Doble Titulació ADE-Dret	4 - Assignatures obligatòries de tercer curs	Obligatòria
1922 - Programa Doble Titulació Dret- Ciències Polítiques i AA.PP.	4 - Assignatures obligatòries de tercer curs	Obligatòria
1923 - Programa Doble Titulació Derecho-Criminología	3 - Assignatures obligatòries de segon curs	Obligatòria

Coordinació

Nom	Departament
SANCHEZ VILANOVA, MARIA	72 - Dret Penal

RESUM

L'assignatura Dret penal I té caràcter d'obligatòria i s'imparteix en el segon curs del Grau de Dret. No s'exigeixen requisits previs per a cursar-la i la seua càrrega lectiva és de 9 crèdits ECTS (225 h).

Estudi del poder punitiu de l'estat i de la teoria de la norma penal. El Dret penal com a branca de l'ordenament jurídic i com a sistema de control social formalitzat. Principis constitucionals que afecten el Dret penal; límits al poder punitiu. Teoria jurídica del delictes: anàlisi dogmàtic i politicriminal. Teoria jurídica de la pena i altres conseqüències jurídiques derivades de la comissió d'un delictes.

CONEIXEMENTS PREVIS

Relació amb altres assignatures de la mateixa titulació

No heu especificat les restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

Altres tipus de requisits

COMPETÈNCIES

1303 - Grau de Dret

- Conèixer i interpretar els límits del poder punitiu i d'aplicació de la llei penal.
- Identificar els distints elements de la infracció penal.
- Conèixer les distintes conseqüències del delictes, el seu procediment de determinació i execució.
- Conèixer els elements de cada delictes en particular.
- Ser capaç de realitzar un escrit de qualificació jurídica.

RESULTATS DE L'APRENTATGE

En l'àmbit de las competències específiques:

- Competència núm. 1: capacitat de reconèixer la importància del Dret com a sistema regulador de les relacions socials (en relació amb la competència, en termes de resultat d'aprenentatge –en endavant TA, núm. 1).
- Competència núm. 2: capacitat de conèixer el contingut i aplicació de cada una de les branques de l'ordenament jurídic i la visió interdisciplinària necessària dels problemes jurídics (en relació amb les competència TA núm. 1, 2 i 3).
- Competència núm. 3: capacitat per a comprendre el caràcter unitari de l'ordenament jurídic i la

necessària visió interdisciplinària dels problemes jurídics (en relació amb les competències TA núm. 1 i 2).

- Competència núm. 4: capacitat per a utilitzar els principis i valors constitucionals, el respecte als drets humans, amb especial atenció a la igualtat entre homes i dones, la sostenibilitat i la cultura de la pau, com a eines de treball en la interpretació de l'ordenament jurídic (en relació amb les competències TA núm. 1 i 2).
- Competència núm. 5: capacitat per a conèixer el marc normatiu constitucional, les institucions polítiques de l'estat i el seu funcionament (en relació amb les competències TA núm. 1).
- Competència núm. 7: capacitat per al maneig de fonts jurídiques (legals, jurisprudencials i doctrinals) (en relació amb les competències TA núm. 1).
- Competència núm. 8: capacitat per a llegir i interpretar textos jurídics (en relació amb les competències TA núm. 2 i 3).
- Competència núm. 10: capacitat d'anàlisi dels problemes jurídics i de síntesi en el seu plantejament i la seua resolució (en relació amb les competències TA núm. 3).
- Competència núm. 11: capacitat d'adquirir una consciència crítica en l'anàlisi de l'ordenament jurídic i de desenvolupar la dialèctica jurídica ((en relació amb les competències TA núm. 1, 2 i 3).

En l'àmbit de les competències generals:

-Competències instrumentals:

- Competència núm. 1: capacitat per a cercar, localitzar, analitzar i seleccionar correctament les diverses fonts d'informació jurídica.
- Competència núm. 2: capacitat d'anàlisi i síntesi en la comprensió dels textos legals, jurisprudència i doctrina.
- Competència núm. 5: capacitat per a comunicar correctament de forma oral i escrita.
- Competència núm. 7: capacitat per a prendre decisions amb arguments jurídics.

-Competències interpersonals:

- Competència núm. 9: capacitat per a treballar en un equip amb caràcter interdisciplinari en l'àmbit jurídic.
- Competència núm. 11: capacitat per a reconèixer i valorar la diversitat i multiculturalitat.
- Competència núm. 12: capacitat per a desenvolupar un raonament crític.

-Competències sistèmiques:

- Competència núm. 21: capacitat per a adoptar una actitud sensible cap a temes de la realitat social, econòmica i mediambiental.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. DRET PENAL: CONCEPTE I PRINCIPIS

Concepte de Dret penal. Les normes penals: concepte i estructura. El delictes i les conseqüències jurídiques del delictes. La funció del Dret penal: retribució i prevenció. El Dret penal vigent a Espanya.

Principis limitadors del ius puniendi: el principi de legalitat; el principi de protecció exclusiva de béns jurídics; el principi d'intervenció mínima i el caràcter fragmentari i subsidiari del Dret penal; el principi de proporcionalitat; el principi d'igualtat; el principi de culpabilitat; el principi de responsabilitat pel fet; el principi de presumpció d'innocència; el principi d'humanitat de les penes; el principi de resocialització.

El principi de legalitat i les fonts del Dret penal. Reserva de llei: el cas de les lleis penals en blanc. Contingut material: manament de taxativitat; prohibició de retroactivitat; prohibició d'analogia. Criteris específics d'interpretació de la llei penal. Altres fonts del Dret penal. El principi non bis in idem i els criteris de resolució del concurs de normes penals.

Àmbit de validesa espacial: criteris d'aplicació territorial i extraterritorial de la llei penal. Lloc de comissió del delictes. Àmbit de validesa temporal de la llei penal: prohibició de retroactivitat. Moment de comissió del delictes. Àmbit de validesa personal: les inviolabilitats.

2. TEORIA DEL DELICTE I

El delictes: concepte i classes. Estructura del delictes.

L'antijuridicitat: concepte i naturalesa. El bé juridicopenal: concepte, funcions i classes.

L'acció: concepte. Referència a les distintes concepcions sobre l'acció. Supòsits d'absència d'acció: força irresistible, moviments reflexos i inconsciència.

El tipus: concepte. Termes del tipus. Elements del tipus: subjectes actiu i passiu, objecte material. Els elements subjectius del tipus. Tipicitat objectiva i subjectiva (vid. culpabilitat). Classes de tipus: tipus de lesió i perill; de mera activitat i resultat; de consumació instantània, permanents i destat; especials propis i impropis; de resultat tallat i mutilats de dos actes.

La relació de causalitat i la imputació objectiva: determinació de la causalitat i criteris d'imputació del resultat. Peculiaritats de la imputació objectiva en els delictes d'omissió impròpia i en els delictes imprudents. Supòsits problemàtics.

Lomissió: omissió pròpia i impròpia. La comissió per omissió: criteris dequivalència.

Absència d'antijuridicitat: la justificació i els seus efectes. Distinció entre un fet justificat i un fet no culpable. Fonament de les causes de justificació. Els elements objectiu i subjectiu de la justificació. La justificació incompleta. Causes de justificació: legítima defensa, estat de necessitat, compliment d'un deure o exercici legítim d'un dret, ofici o càrrec. La qüestió del consentiment. El problema de l'obediència deguda.

3. TEORIA DEL DELICTE II

La culpabilitat: concepte i fonament. L'estructura del judici de culpabilitat.

La imputabilitat i la seua absència. Causes d'imputabilitat: anomalia o alteració psíquica i trastorn mental transitori; intoxicació plena; alteracions de la percepció; minoria d'edat. La imputabilitat disminuïda. Referència al Dret penal del menor.

Imputació per dol i imputació per imprudència. El dol: concepte i classes. Absència de dol: error de tipus (vid. error). La imprudència: concepte i classes. La imprudència professional.

El coneixement de l'antijuridicitat. Absència de coneixement de l'antijuridicitat: error de prohibició (vid. error). La delinqüència per convicció.

Error de tipus: tractament legal; classes d'error de tipus (error sobre el curs causal, aberratio ictus, error in objecto/persona). Error sobre elements accidentals. Error de prohibició: tractament legal. Classes: directe i indirecte. Problemàtica de l'error sobre els elements objectius d'una causa de justificació.

Les actiones liberae in causa: concepte, estructura i supòsits d'aplicació.

Iter criminis: fase interna i externa. Fonament de la punició dels delictes incomplets. Actes preparatoris: conspiració, proposició i provocació. El cas de lapologia. Delimitació entre preparació i execució. Actes executius: la temptativa; classes i tractament jurisprudencial. El desistiment voluntari. Consumació.

Autoria i participació. Distinció entre autor i partícip. Classes d'autoria: única, coautor, autoria mediata. La participació: el principi d'accessorietat limitada. Classes: inducció, cooperació necessària i complicitat. El concurs de persones en els delictes especials. L'autoria i participació en els delictes imprudents. Règim de responsabilitat per delictes comesos per mitjans de difusió mecànics. La responsabilitat penal de les persones jurídiques.

4. TEORIA DE LES CONSEQÜÈNCIES JURÍDIQUES DEL DELICTE

La punibilitat: concepte. Condicions objectives de punibilitat, excuses absolutòries, causes personals d'exclusió de la pena.

La pena: concepte, funcions i fins.

Classes de penes. Criteris de classificació. Penes privatives de llibertat. Penes privatives o restrictives de drets. Penes pecuniàries. Altres penes. Les penes previstes per a les persones jurídiques.

La determinació de la pena. Regles legals de determinació de la pena. Determinació del marc penal abstracte i del marc penal concret. La individualització judicial. La determinació de la pena en els supòsits de concurs de delictes: concurs real, ideal i delicte continuat.

Les circumstàncies modificatives de la responsabilitat criminal. Les circumstàncies atenuants, les circumstàncies atenuants, la circumstància mixta de parentiu.

Suspensió i substitució de la pena. La suspensió de l'execució de la pena. Supòsits de substitució de la pena privativa de llibertat.

Execució de la pena privativa de llibertat. Referència al sistema d'individualització científica de la LOGP. Llibertat condicional.

Causes d'extinció de la pena i cancel·lació d'antecedents penals.

La perillositat criminal. Les mesures de seguretat: concepte, requisits d'aplicació, classes, règim jurídic.

Altres conseqüències jurídiques derivades del delicte. La responsabilitat civil ex delicto. Conseqüències accessòries. Comís.

VOLUM DE TREBALL

ACTIVITAT	Hores	% Presencial
Classes teòricopràctiques	90,00	100
Assistència a esdeveniments i activitats externes	15,00	0
Estudi i treball autònom	90,00	0
Lectures de material complementari	15,00	0
Preparació de classes pràctiques i de problemes	15,00	0
TOTAL	225,00	

METODOLOGIA DOCENT

La docència presencial té assignades 90 hores, de les quals:

-75 h són de docència en l'horari normal a l'aula, de les quals el mínim recomanat d'activitats aplicades és de 30 h.

-les altres 15 es destinaran a activitats complementàries així com a la realització de l'examen final.

Al llarg del curs es podrà proposar al grup la realització d'una o varies activitats formatives, ja sigui pròpies del grup o comunes al Departament de Dret penal (com ara l'assistència a conferències).

AVALUACIÓ

AVALUACIÓ DRET PENAL I

La qualificació final de l'assignatura de Dret penal I es determinarà a partir de les qualificacions obtingudes de l'avaluació contínua desenvolupada en cada grup, a la que correspon un 30% de la qualificació, i de la realització de la prova final en les dates fixades per la Facultat, a la que correspon el 70% de la qualificació.

Serà necessari obtenir una nota mínima d'aprobat en la prova final per a superar l'assignatura, amb independència de la nota obtinguda en l'avaluació contínua.

L'annex de programació del professor detallarà les condicions de l'avaluació contínua i el caràcter oral o escrit de la prova final, així com si es realitzarà una prova parcial, de caràcter alliberador o no, en les dates fixades per la Facultat.

Els alumnes que no realitzen l'avaluació contínua es podran presentar a la prova final en primera convocatòria i la nota obtinguda quedarà limitada al valor ponderat que aquest examen té en la nota final (un 70%), de manera que, com a màxim, es podrà obtenir un 7 com a qualificació final.

En cas de suspendre la primera convocatòria, per a la segona convocatòria es conserva la qualificació obtinguda en l'avaluació contínua. Si l'annex del professor preveu que hi haja alguna activitat com a recuperable, determinarà la forma d'obtenir la qualificació de la mateixa en segona convocatòria.

REFERÈNCIES

Bàsiques

- CARBONELL MATEU, Derecho penal. Concepto y principios constitucionales, 3ª ed., Tirant lo Blanch, 1999.
- CUERDA ARNAU, (Dir.), Vistas penales. Casos resueltos y Guías de actuaciones en sala, Tirant lo Blanch, 2017.
- COBO DEL ROSAL / VIVES ANTÓN, Derecho penal. Parte general, Tirant lo Blanch, 1999.
- DíEZ RIPOLLÉS, Derecho penal español. Parte general, Tirant lo Blanch, 2016.
- DíEZ RIPOLLÉS, Política criminal y derecho penal: estudios, Tirant lo Blanch, 3ª ed. ampliada, 2020.
- GONZÁLEZ CUSSAC / MATA LLÍN EVANGELIO / ORTS BERENGUER / ROIG TORRES, Esquemas. Derecho penal. Parte general, Tirant lo Blanch, 2007
- LASCURAÍN SÁNCHEZ, Manual de Introducción al Derecho Penal, BOE, 2019
- LUZÓN PEÑA, Lecciones de Derecho penal. Parte general, Tirant lo Blanch, 2016.
- LUZÓN PEÑA (Dir.), Derecho penal en casos. Parte general: estudio analítico práctico, Tirant lo Blanch, 2018a.
- Mir PUIG, Derecho penal. Parte general, Bosch, 2015

- MUÑOZ CONDE / GARCÍA ARÁN, Derecho penal. Parte general, Tirant lo Blanch 10ª ed, 2019
- ORTS BERENGUER / GONZÁLEZ Cussac, Compendio de Derecho penal. Parte general, Tirant lo Blanch, 8ª ed, 2019.

Complementàries

- -BORJA JIMÉNEZ, Curso de política criminal, Tirant lo Blanch, 2011.
- Mir PUIG / CORCOY Bidasolo (Dires.), Constitución y sistema penal, Marcial Pons, 2012.
- QUINTERO OLIVARES, Derecho penal constitucional, Tirant lo Blanch, 2015.
- ROXIN, Derecho penal. Parte general. Fundamentos. La estructura de la teoría del delito (Trad. DM Luzón Peña et al.), Thomson-Civitas 2008.

ADDENDA COVID-19

Aquesta addenda només s'activarà si la situació sanitària ho requereix i previ acord del Consell de Govern

ADDENDA

En circumstàncies de normalitat, la regla general és la total presencialitat, donat que Dret Penal I és una assignatura que s'imparteix en el segon curs de totes les titulacions i dobles titulacions.

ADDENDA COVID-19 EN CAS DE REBROT. DOCÈNCIA HÍBRIDA

1. Continguts

Es mantenen els continguts inicialment recollits a la guia docent.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

Es manté el volum previst en la guia docent. La planificació temporal de la docència presencial s'ajustarà als horaris dels graus i dels dobles graus aprovats per la Junta de Centre per al curs 2020-21. També es mantenen les hores de treball de l'estudiant recollides a la guia docent per a no sobrecarregar de treball als alumnes.

3. Metodologia docent

L'assignatura Dret Penal I s'adaptarà al MODEL DE DOCÈNCIA HÍBRIDA establert per la Facultat de Dret, pel qual s'impartiran classes teoricopràctiques presencials en setmanes alternes. Per a això, es procedirà a la partició de el grup en dos subgrups que rebran docència presencial en setmanes alternes (parells o imparells) en l'horari establert per a l'assignatura cada setmana, combinada amb docència no presencial. Per als estudiants, en la setmana de no presencialitat, la docència podrà ser síncrona o asíncrona. A aquest efecte es seguiran les següents opcions:

- preveure TREBALL AUTÒNOM de l'alumnat, que pot ser de caràcter TEÒRIC o PRÀCTIC, proposat a través de vídeos docents -Kaltura- PPTs locutats, esquemes, materials escrits, lectures pautades, etc .;
- o bé es realitzarà el seguiment de la classe a través de VIDEOCONFERÈNCIA mitjançant els dispositius amb què compte l'aula (càmeres i / o micròfons). Si no pogués retransmetre's la classe de forma síncrona per videoconferència, es pujarà l'enllaç a Aula Virtual, perquè el grup d'alumnes als quals no els corresponga assistir a l'aula puguin visionar a distància en qualsevol moment de la setmana.

Durant el primer quadrimestre de el curs 2020-21, tot el professorat amb docència a la Facultat de Dret s'acollirà a el programa de TUTORIES VIRTUALS. El sistema de tutories virtuals es desenvoluparà mitjançant l'ús del correu electrònic institucional o a través de les eines pròpies de l'Aula Virtual, així com mitjançant l'ús de plataformes que permeten una relació síncrona, com BBC o Teams. En cas de realitzar tutories presencials es realitzaran amb totes les garanties de seguretat i higiene per al professorat i per a l'alumnat.

Les ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES es duren a terme preferentment en modalitat no presencial a través del format "webinar", caracteritzat per la interactivitat entre els/les participants i els/les conferenciantes.

4. Avaluació

Es manté el sistema d'avaluació i els percentatges previstos a la guia docent. Les proves parcials al mes de gener es mantindran sempre que siga possible realitzar les esmentades proves de forma presencial.

5. Bibliografia

A la bibliografia ja indicada en la guia docent, s'afegeixen tots els recursos disponibles de manera gratuïta a través de la connexió VPN de la Universitat de València.

ADDENDA COVID-19 EN CAS DE REBROT I TANCAMENT TEMPORAL D'AULES. DOCÈNCIA ONLINE

1. Continguts

Com a regla general es mantenen els continguts inicialment previstos en la guia acadèmica, sense perjudici que els professors puguin destacar la rellevància d'algunes matèries. En els grups que no puguin adaptar la totalitat de la matèria pendent a la docència no presencial es podran reduir els continguts de la prova final en un percentatge no major de el 20% sempre que es substitueixquen per un altre tipus d'activitats avaluable.

2. Volum de treball i planificació temporal de la docència

Es manté el volum previst en la guia docent. Les sessions presencials impartides a través de videoconferència s'imparteixen, en la mesura del possible, en els horaris habituals de classe. La resta d'activitats realitzades com fòrums de debat, tutories virtuals, lliuraments individuals o qüestionaris per a la realització de supòsits pràctics s'ajusten a les hores de treball de l'estudiant recollides a la guia docent.

3. Metodologia docent

Substitució de les classes presencials pendents per diferents recursos d'aula virtual: videoconferències grupals en horari de classe, pujada de materials (power point amb àudio, esquema, temes desenvolupats), lliurament de tasques ...

Les tutories es mantenen de forma virtual ampliant el seu horari per resoldre dubtes, fins i tot en ocasions mitjançant videoconferència o xats grupals.

4. Avaluació

Es manté la forma d'avaluació prevista a la guia docent. La prova final, que podrà ser teòrica i / o pràctica, consistirà en un examen escrit de preguntes curtes i / o test de respostes múltiples realitzat a través d'aula virtual. El professorat responsable de cada grup concretarà la prova a realitzar atenent les característiques de la docència impartida, així com la possibilitat de realitzar una prova oral per obtenir les màximes qualificacions.

Els alumnes / as que no disposin de mitjans per establir connexió i accedir a l'aula virtual, s'han de posar en contacte amb el professorat per correu electrònic en publicar-se aquest annex.

5. Bibliografia

A la bibliografia ja indicada en la guia docent, s'afegixen tots els recursos disponibles de manera gratuïta a través de la connexió VPN de la Universitat de València.

AJUSTOS DE L'ADDENDA COVID PER AL SEGON QUADRIMESTRE ADAPTATS A LA RESOLUCIÓ DE LA RECTORA DE 28 GENER 2021 I A LES DIRECTRIUS DE LA FACULTAT DE DRET PER A LES SEUES TITULACIONS DE GRAU” DOCÈNCIA HÍBRIDA

Quan ho imposen les condicions sanitàries, aquesta assignatura s'adaptarà al model de docència híbrida establert per la Facultat de Dret, mitjançant el qual s'impartiran classes teòricopràctiques presencials en setmanes discontinües per a l'estudiant. Per a això es procedirà per la Secretaria de la Facultat a la divisió del grup en tants subgrups com siga necessari, impartint-se docència a l'aula, en l'horari establert per a l'assignatura, a un dels subgrups en cada setmana d'acord amb el calendari establert per la Facultat, podent preveure's per als altres:

- prioritàriament, seguiment de la classe a través de VIDEOCONFERÈNCIA síncrona; de no ser possible, es gravarà i posarà a disposició perquè puga visionar-se en qualsevol moment de la setmana.
- treball autònom, teòric o pràctic, guiat i tutoritzat pel professorat, proposat a través de vídeos, presentacions amb àudio, esquemes, material escrit, lectures pautades...

Les tutories individuals o col·lectives es desenvoluparan mitjançant el correu institucional o a través de les eines d'aula virtual; en cas de realitzar-se presencialment es respectaran totes les mesures de seguretat i higiene. Les activitats complementàries es duran a terme preferentment en modalitat no presencial a través del format webinar. Els continguts, volum de treball i avaluació es mantenen en els termes previstos inicialment en la guia acadèmica. L'examen final de l'assignatura serà presencial (complint sempre la normativa d'aforament i distància interpersonal; a tal efecte, se seqüenciarà en dos torns si és necessari), en tant no es dispose **normativament el contrari**.

DOCÈNCIA NO PRESENCIAL

Quan, d'acord amb les instruccions de les autoritats sanitàries i universitàries, l'evolució de la pandèmia no permeta impartir l'assignatura en model de docència híbrida, aquesta assignatura passarà a impartir-se de forma no presencial per a tot l'alumnat en les mateixes condicions indicades per a la part de docència no presencial del sistema híbrid. Les previsions sobre tutories, activitats complementàries, pràctiques de laboratori, continguts, volum de treball, avaluació i format d'aquesta última indicats anteriorment seran també aplicables.

Durant el mes de febrer de 2021 se seguirà aquest model docent no presencial, que s'adequarà a les previsions de la Instrucció de la Rectora de 28 de gener de 2021 i als "Ajustos en el document d'adaptació de les titulacions de grau de la Facultat de Dret de la Universitat de València en el segon quadrimestre del curs 2020/2021 a causa de la crisi sanitària causada per la pandèmia per COVID-19".

Aquest model serà revisat i adaptat, si escau, a les instruccions rebudes per la Facultat i per la Universitat en funció de l'evolució de les circumstàncies.